

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

APSKRIČIŲ VIEŠŲJŲ BIBLIOTEKŲ ASOCIACIJA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

EDUKACINIŲ RENGINIŲ ORGANIZAVIMAS

Apskričių viešųjų bibliotekų asociacijos parengta metodinė medžiaga

Metodinės medžiagos autoriai:

Daiva Kavaliauskienė, Dalia Balčytytė, Odeta Maziliauskienė, Ugnius Raugas, Valdemara Butkevičienė

2021 m.

TURINYS

EDUKACIJŲ KONCEPCIJOS KŪRIMAS IR SAMPRATA.....	2
Edukacinės veiklos principai	2
EDUKACIJŲ PLANAVIMAS.....	3
AUDITORIJŲ PLĖTRA	4
Kaip pritraukti ir išlaikyti tikslines auditorijas?	5
EDUKACINIŲ PROGRAMŲ PAVYZDŽIAI	7
1. Lietuvos aklųjų biblioteka. Edukacinė programa „Žmogus su negalia irgi gali“	7
2. Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka. Edukacinė programa „Šeimadieniai: leiskime laiką kartu bibliotekoje“	11
3. Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės viešoji biblioteka. Edukacinė programa „Vilnos kambarys“	13
PRIEDAI	17
1 PRIEDAS. Knyga PDF formatu „Žmogus su negalia irgi gali. Iliustruotas žodynas apie negalias vaikams“.....	17
2 PRIEDAS. Edukacinės programos „Žmogus su negalia irgi gali“ grįžtamojo ryšio klausimynas. 18	

Lietuvos kultūros taryba apibrėžia, jog kultūros edukacija - tai „atviras, pasaulėžiūrą formuojantis veiksnys, apimantis ne tik edukaciją siaurąja prasme, t. y. kaip tam tikrų kultūrinių ar meninių gebėjimų ugdymą ar profesionalų kvalifikacijos kėlimo projektus, bet ir bendrąją prasme – kaip niekada nesibaigiantį visuomenės augi(ni)mo procesą. Kitaip tariant, kultūros edukacija tampa tarsi pasirengimu aktyviam visuomeniniam veikimui – nurodo į tam tikros namudinės kultūros veiklos principus, kurių tikslas yra ne išauginti menininkų kartą, o formuoti smalsumą ir kritinį santykį su aplinka“¹.

Edukacinė veikla bibliotekoje – sistemingas ir struktūruotas mokymas ir mokymasis bibliotekos erdvėje, naudojant edukologijos moksle apibrėžtą ugdymo proceso struktūrą ir metodus, taip pat bibliotekoje saugomus išteklius ir sukauptas žinias. Edukacinė veikla bibliotekoje apima įvairias edukacijos formas: edukacinius užsiėmimus, kūrybines dirbtuves, ekskursijas su edukacija, edukacinius renginius ir pan.

Edukacinės veiklos tikslas – sudaryti sąlygas įvairioms visuomenės grupėms atskleisti ir ugdyti savo kūrybinį potencialą aktyviai ir prasmingai dalyvaujant kultūroje².

Edukacinės veiklos principai

Edukacinės programos kūrėjams rekomenduojama kuriant edukacinę programą vadovautis neformalaus švietimo principais:

- savanoriškumo – edukacinės veiklos yra laisvai pasirenkamos;
- prieinamumo – veiklos ir metodai yra prieinami visiems lankytojams nepaisant jų amžiaus, išsilavinimo, turimos patirties, socialinės padėties;
- individualizavimo – ugdymas yra individualizuojamas pagal kiekvienam reikalingą kompetenciją, atsižvelgiant į jo(s) asmenybę, galimybes, poreikius ir pasiekimus;
- aktualumo – veiklos yra skirtos socialinėms, kultūrinėms, asmeninėms, edukacinėms, profesinėms ir kitoms kompetencijoms ugdyti;
- demokratiškumo – dalyviai yra aktyvūs ugdymo(si) proceso kūrėjai, kartu identifikuoja ugdymosi poreikius;
- patirties – ugdymas grindžiamas patyrimu ir jo refleksija;
- ugdymosi grupėje – mokomasi spręsti tarpasmeninius santykius, priimti bendrus sprendimus, dalintis darbais ir atsakomybe;

¹ Daugiau informacijos: <https://www.ltk.lt/projektu-finansavimas/strategines-kryptys>.

² Rengiant šią metodinės medžiagos dalį, remtasi Kauno apskrities viešosios bibliotekos edukacinės veiklos koordinatore Julijos Genienės projektu „Edukacinės veiklos gairės“.

- pozityvumo – ugdymosi procese kuriamos teigiamos emocijos, sudaromos sąlygos gerai dalyvių savijautai.

EDUKACIJŲ PLANAVIMAS

Edukacinės programos kūrimui ir planavimui galioja tie patys principai, kaip ir kitų metodų parinkimui: pirmiausia išsiaiškinami poreikiai, iškeliamas edukacinės programos tikslas. Planuojant edukacinę programą rekomenduojama atsakyti į šiuos klausimus:

- Kas yra pasirinktos edukacinės programos tikslinė grupė?
 - amžius;
 - pomėgiai;
 - mokymosi poreikiai;
 - problemos.
- Koks edukacinės programos tikslas (trumpai ir aiškiai apibrėžiama, ko bus siekiama edukacine programa)?
- Kokie uždaviniai (numatomi uždaviniai (veiksmai), kuriais bus siekiama tikslo įgyvendinimo)?
- Kokie galimi rezultatai (kokių įgūdžių, žinių įgys edukacijos dalyviai ir kokios kompetencijos bus lavinamos)?
- Kokios galimybės fiksuoti grįžtamąjį ryšį (įvardijama, kokia forma bus fiksuojamas grįžtamasis ryšys. Tiksliausias ir paprasčiausias būdas - parengti grįžtamojo ryšio klausimyną)?
- Kiek laiko truks programos pasiruošimas (apskaičiuojama, kiek laiko truks programos kūrimas, edukacinės programos aprašo formos pildymas ir vertinimas. Geriausia tinka tikslus grafikas)?
- Kas gali padėti įgyvendinti programą (sudaromas sąrašas žmonių, kurie vienaip ar kitaip gali prisidėti prie programos kūrimo) ?

Edukacinės programos planavimas prasideda nuo idėjos ir jos generavimo. Turimą idėją reikia kuo tiksliau suformuoti. Tai galima padaryti organizuojant kūrybinio mąstymo sesiją (angl. *brainstorm*) kartu su kolegomis. Rengiant edukacinę programą, reikia atkreipti dėmesį, ar edukacinė programa atitinka bibliotekos edukacinių programų kriterijus, kurie dažniausiai apima šiuos aspektus:

- Planuojama edukacinė programa yra aukštos meninės, kultūrinės ir / ar socialinės ir / ar edukacinės vertės (edukaciniėje programoje numatytos veiklos turi skatinti dalyvių tobulėjimą);
- Programos turinys yra aktualus tikslinei grupei (programa turi atitikti pasirinktos tikslinės grupės amžiaus supratimo lygį, nebūti per daug sudėtinga, jei skiriama jaunesnio amžiaus dalyviams ir per lengva - vyresnių klasių mokiniam.);
- Programa siejama ir / ar papildo bendrojo ugdymo programą (jei programa rengiama moksleiviams, ji turi papildyti dalyvių mokykloje mokomų programų turinį);

- Edukacinė programa yra aiškiai struktūruota, orientuota į tikslinės grupės poreikius, ugdymo metodai ir formos atitinka edukacinės programos turinį (programa vyksta pagal tam tikrą seką / planą. Ji sudaryta iš pagrindinės temos ir / arba ją papildančių potemių, vienijamų vieno programos tikslo ir uždavinių. Programą sudaro dvi dalys: teorinė ir praktinė (kūrybinė));
- Užtikrinamas edukacinės programos dalyvių įsitraukimas, skatinamas aktyvus dalyvavimas ir interaktyvumas (būdai, kuriais į aktyvią veiklą įtraukiami dalyviai – nauji, netikėti ir inovatyvūs aspektai edukacinėje programoje);
- Efektyviai taikomi aktyvūs mokymo(si) metodai ugdatys kūrybiškumą, raštingumą ir kritinį mąstymą, išradingai naudojamos technologijos (programoje naudojamos šiuolaikinės technologijos, pavyzdžiai ir užduotys);
- Edukacinė programa prisideda prie dalyvių kultūrinio, meninio ir socialinio sąmoningumo didinimo;
- Edukacinės programos dalyviai be kultūrinių, meninių ir dalykinių kompetencijų stiprina ir kitas kompetencijas (asmenines, socialines, iniciatyvumo ir kūrybingumo, komunikavimo, pažinimo, mokymosi modelių kompetencijas);
- Edukacinės programos užtikrina specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių asmenų įtraukimą, skatina aktyvų dalyvavimą, interaktyvumą (programos turinys ir galimybė dalyvauti turi būti prieinama įvairias negalias turintiems dalyviams);
- Edukacija vyksta saugioje ir tam pritaikytoje erdvėje (edukacinės aplinkos išskirtinumas ir pritaikymas);
- Edukacija grįsta neformaliojo švietimo principais³;
- Po edukacijos vykdomas dalyvių grįžtamojo ryšio fiksavimas (skiriamas laikas dalyvių refleksijai, pokalbiui su dalyviais apie programos turinį ir kokybę, vykdoma anketinė apklausa ar kt.).

Atlikus paruošiamuosius planavimo darbus, reikėtų užpildyti kiekvienos bibliotekos pasitvirtintą edukacinės programos aprašo formą.

AUDITORIJŲ PLĖTRA⁴

Auditorijų vystymas yra suplanuotas procesas, kuris apima santykių tarp individo ir kultūros organizacijos kūrimą. Šis procesas reikalauja laiko. Jis neįvyksta savaime. Kultūros organizacijos turi tikslingai dirbti, kad sukurtų šiuos santykius. Auditorijų vystymas turi tris tikslus:

³ Daugiau informacijos: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.269178/asr>.

⁴ Rengiant šią metodinės medžiagos dalį, remtasi VDU MF menotyros katedros lektorės ir „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022“ programos „Atminties biuras“ kuratorės Dr. Daivos Citvarienės parengta metodine medžiaga bei bibliotekų patirtimi.

- Padidinti auditorijų skaičių.
- Sustiprinti / pagilinti ryšius su auditorijomis.
- Pritraukti įvairesnes auditorijas.

Ieškodami naujų auditorijų, „eikite“ pas juos, nesitikėkite, kad jie ateis pas jus! Paklauskite savęs:

- Koks yra jūsų tikslas?
- Kas yra jūsų tikslinė renginio ar edukacijos auditorija (konkrečiai)?
- Ką žinote apie savo auditoriją? Ko nežinote ir kaip galite sužinoti?
- Segmentuokite savo auditorijas (pvz. geografiškai, demografiškai, pagal elgesio ypatybes, psichologiją)?
- Kaip galite panaudoti turimą (surinktą) informaciją? Kaip galite pasiekti reikiamą auditoriją?
- Kaip galite įvertinti sėkmę?

Kaip pritraukti ir išlaikyti tikslines auditorijas?

- Vienas svarbiausių ES kultūros politikos tikslų – visuomenės narių įtraukimas į naujų kultūros formų kūrimą. Pagal galimybes konsultuokitės ir įtraukite žmones (pvz. apklausos, galimybė išbandyti naujus produktus, įsitraukti į sprendimų priėmimą ir kt.);
- Tapkite aktualiais (naujos, dominančios temos įvairioms auditorijoms) - pritaikykite iš jūsų bendruomenių gautą informaciją, pagal galimybes įtraukite naujas technologijas. Idėjų galima semtis pasidomėjus, ką daro kitos bibliotekos, muziejai, kokie skaitomiausi su jūsų tema susiję straipsniai ir t.t.;
- Pagerinkite dizainą ir infrastruktūrą (pvz. matomumas, ženklėjimas, aiški informacija, pritaikomumas įvairioms žmonių grupėms);
- Išeikite už savo sienų, t.y. renginiai, edukacijos gali vykti ir už kultūros įstaigos ribų (renginius ar edukacijas galima vykdyti ir bendruomenių centruose, mokyklose, ligoninėse, prekybos centruose ir t.t.), galima pristatant savo produktą dalyvauti ir kituose susijusiuose renginiuose (pvz. galima naudotis tokiomis iniciatyvomis kaip Knygų (bibliotekų) dienos, Savanorių diena ir pan.), pagal galimybes galima siūlyti savo projektą įvairioms nominacijoms (pvz., draugiškiausia vaikams biblioteka, geriausia edukacija ir pan.) - taip pasieksite platesnes auditorijas;
- Megzkite ryšius su partneriais ir bendruomenių organizacijomis (pvz. mokyklomis);
- Padėkite žmonėms jaustis laukiamais (atmosfera, saugumas, lankytojų aptarnavimas, darbo valandos, grįžtamasis ryšys);
- Atsižvelkite į specialių poreikių turinčias auditorijas (prieinamumas).

Kurdami viešinimo veiksmų planą atsižvelkite į:

- Turimą biudžetą (ar galima numatyti išlaidų viešinimui);
- Turimą laiką (patartina sudaryti viešinimo grafiką);
- Turimus išteklius (komandos nariai su tinkamomis kompetencijomis, pasidalinimas atsakomybėmis);
- Turimus partnerius (ar jų pagalba galima pasiekti tikslinę auditoriją?);
- Patarimai viešinant produktą (renginį ar edukaciją):
- Naudokite įvairius kanalus (komunikacija iš lūpų į lūpas, komunikacija kultūros įstaigoje, įvairūs socialiniai tinklai, interneto puslapiai, naujienų portalai, komunikacija su partneriais ir bendruomenėmis, galinčiais padėti pasiekti tikslinę auditoriją. Siunčiant naujienlaiškius el.paštu jau turimoms auditorijoms, besidomėjusioms panašiais renginiais, reikėtų atsižvelgti į duomenų apsaugą – ar asmuo pageidauja gauti iš jūsų informaciją);
- Susiraskite partnerius (skirtingų tipų partneriai – vartai į auditorijas, naujas žinias, finansavimą ir kt.);
- Vartokite kalbą ir kanalus, kuriuos renkasi jūsų auditorijos;
- Tekstas turi būti ne tik lengvai suprantamas, bet ir lengvai perskaitomas (trumpa ir aiškiai suformuluota žinutė);
- Vaizdai pasako daugiau nei tūkstančiai žodžių (patraukli ir kokybiška nuotrauka, reklaminis maketas, video kvietimai ir pan.);
- Įvertinimas – įsitikinkite, ar tai veikia;
- Žmonių, kurie dalyvavo renginiuose (edukacijose), apsilankė organizacijoje, skaičiaus pokytis;
- auditorijų profilio pokyčiai, įvertinti tyrimuose;
- pasitenkinimo lygmens pokyčiai;
- išaugęs žinojimas apie renginį, edukaciją ar organizaciją;
- Kas veikia, kas ne? Reguliarus proceso ir rezultatų apmąstymas.

Svarbiausia – laimingos auditorijos!

Žemiau pateikiami keli bibliotekose vykdomų edukacijų pavyzdžiai.

1. Lietuvos aklųjų biblioteka. Edukacinė programa „Žmogus su negalia irgi gali“.

BENDRA INFORMACIJA APIE EDUKACINĘ PROGRAMĄ	
Dalyvių amžius/klasė	4 – 5 klasės
Grupės dydis	Iki 20 vaikų
Trukmė	Iki 2 akademinų valandų
Pritaikymas neįgaliesiems	Programa apie negalias ir skirta visoms auditorijoms
Edukacinės programos anotacija	<p>2020 metais buvo priimti Švietimo įstatymo pakeitimai, kuriuose numatoma, kad nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. specialiųjų poreikių turintys mokiniai, kaip ir visi kiti, galės lankyti pasirinktą bendrosios paskirties mokyklą, o mokyklos nebegalės atsisakyti jų priimti. Savivaldybės ir mokyklos turi pasiruošti, kad visiems vaikams būtų sukurtos visos tam reikalingos sąlygos. Remiantis šiais pakeitimais, moksleivių švietimas apie negalią turinčius žmones ypatingai aktualus.</p> <p>Edukacinis užsiėmimas skirtas mokiniams susipažinti su žodynu „Žmogus su negalia irgi gali“. Pasitelkiant šešis knygutės herojus, vaikams bus pristatomos įvairios negalios, jų apibūdinimai, atkreipiamas dėmesys į nevertotinus negalią apibūdinančius žodžius. Siekiant didinti vaikų socialinį sąmoningumą, supažindinant su negalia, vaikams bus pateikti žymių žmonių, turinčių vienokią ar kitokią negalią ar sutrikimą, pavyzdžiai ir pasiekimai. Įtraukiant dalyvius į diskusijas ir pateikiant lavinamąsias užduotis bus skatinamas pozityvumas, demokratiškumas, savanorystė.</p>
TIKSLAS, UŽDAVINIAI, SIEKTINI REZULTATAI	
Tikslas	Supažindinti su žodynu „Žmogus su negalia irgi gali“, padedant atsikratyti stereotipinio mąstymo apie negalias ir jas turintį žmogų. Skatinti vaikus negalią turintį žmogų priimti, kaip lygiavertį draugą, kuriam kartais reikia šiek tiek daugiau laiko ar papildomos pagalbos norint pasiekti reikiamus rezultatus.
Uždaviniai	1. Trumpai pristatyti žodyno „Žmogus su negalia irgi gali“ pavyzdžius.

	<p>2. Supažindinti vaikus su negalią turinčių žymių žmonių biografijomis (A. Bužinskas, V. Topol, K. Verbliugevičius, G. Sidiniauskas, K. Knightley)</p> <p>3. Edukacinių užsiėmimų metu pateikiant savarankiškas užduotis skatinti sampratos apie negalią suvokimą (teisingas negalios pavadinimas, pagalba ir pagalbines priemones, bendravimas su negalią turinčiu žmogumi).</p>
Rezultatai	<p>1. Edukacijos metu mokiniai įgys žinių apie įvairias negalias, išmoks atskirti matomą ir nematomą negalią;</p> <p>2. Mokiniai susipažins su įvairiomis priemonėmis, padedančiomis įgalinti negalią turintį žmogų;</p> <p>3. Dalyviai sužinos tikslius negalių pavadinimus ir kokių negalių pavadinimai nevertotini;</p> <p>4. Pateikiant žinomų žmonių pavyzdžius, vaikai sužinos, kad negalia nėra kliūtis, siekiant užsibrėžto tikslo;</p> <p>5. Užduotys atliekamos edukacinio užsiėmimo metu atkreips dėmesį į negalią turinčio žmogaus galimybes ir paskatins ieškoti teisingo sprendimo.</p> <p>Lavinamos kompetencijos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Socialinės. Edukacinės medžiagos pristatymo metu vaikams bus komunikuojama, kad reikia gerbti kitų jausmus ir poreikius, padėti kitiems ir mokėti pačiam priimti pagalbą, pozityviai bendrauti ir būti atsakingu, valdyti konfliktus. • Komunikavimo. Edukacijos metu bus akcentuojamas tinkamas kalbos stiliaus ir žodžių pasirinkimas, aiškinamasi kaip suprasti kūno kalbą, skatinama išsakyti savo ir išgirsti kito nuomonę. • Asmeninės. Besiaiškinant, kaip bendrauti su įvairias negalias turinčiais žmonėmis, vaikai bus skatinami įvertinti savo jėgas ir priimti iššūkius, atsispirti neigiamai kitų žmonių įtakai. Per pateiktas užduotis vaikai mokysis, kaip valdyti emocijas ir jausmus. • Pažinimo. Susipažinę su negalių žodyne įvardytomis negaliomis, vaikai praplės akiratį ir išmoks tolerantiškus negalių pavadinimus. Atlikdami užduotis ir ieškodami teisingų atsakymų, išmoks stebėti,

	vertinti ir daryti išvadas, susijusias su negalią turinčio asmens įgalinimu.
METODINĖ INFORMACIJA APIE PROGRAMĄ	
Priemonės ir kaštai	Edukacijos užsiėmimus vedant bibliotekoje: 1. Popieriaus lapai (atspausdinti užduotims); 2. Spalvoti peštukai / flomasteriai / kreidelės. Edukacinius užsiėmimus vedant virtualioje erdvėje – užduotys atliekamos žodžiu.
Mokymo(si) metodai	<ul style="list-style-type: none"> • Žodiniai mokymosi metodai: aiškinamasis, pasakojimas, pokalbis; • Vaizdiniai metodai: skaidrių demonstravimas; • Praktiniai metodai: užduotys.
Edukacinė aplinka	Edukacijų arba virtualioje erdvėje.
Programos sąsaja su bendrosiomis ugdymo programomis	Papildo lietuvių kalbos ir etikos pamokas.
Priedai (pridedami šio dokumento pabaigoje).	1 priedas – Knyga PDF formatu „Žmogus su negalia irgi gali. Iliustruotas žodynas apie negalias vaikams“; 2 priedas – Edukacinės programos „Žmogus su negalia irgi gali“ grįžtamojo ryšio klausimynas.
Edukacinės programos interaktyvumas ir inovatyvumas	Mokykloje mokiniams vedamos įvairios programos, kurių didžioji dauguma yra skirta patyčių prevencijai. Žodynas „Žmogus su negalia irgi gali“ įvardina ne tik negalias, bet ir paprastai paaiškina kokios yra negalios ir kas joms būdinga. Edukacinio užsiėmimo metu dalyviams bus ne tik pristatomas žodynas, bet užduočių ir diskusijų metu stengiamasi paaiškinti, kad žmogus su negalia pagalbinių priemonių pagalba gyvena savarankišką ir visapusišką gyvenimą.
Grįžtamojo ryšio fiksavimas	Kiekvieno užsiėmimo eigoje (atliekant užduotis) ir pabaigoje vaikams bus pateikiami klausimai, kuriais bus siekiama išsiaiškinti kokias emocijas jie patyrė, ką naujo išmoko ir ką gali pritaikyti savo aplinkoje. Taip pat yra sudarytas programos grįžtamojo ryšio klausimynas (priedas Nr. 3). Tyrimo klausimai sudaryti taikant stebėjimo metodą ir pasibaigus užsiėmimui edukatorius į juos atsako.
Informaciniai šaltiniai ir literatūra	1. Žodynas „Žmogus su negalia irgi gali“. 2. Žodynas „Sutrikusios sveikatos asmenys“.

3. „Lietuvos talentai. I.L.I. Crew pusfinalis“
<https://www.youtube.com/watch?v=IBaYb2P7PpU>.
4. „Ką pavyko pasiekti per 160 val. Ant sniego 2019 – 2020 m.“ – Karolis & Vytenis Blind Ski Team“
<https://www.youtube.com/watch?v=aSasm8SJn7g>
5. Gražvydas Sidiniauskas. „Heartbeat“. Finalas – Lietuvos balsas.
https://www.youtube.com/watch?v=ww_8G-COPv0&list=PLDLPnAapNfRJWKX-DXKWeH3muLeUB2Xkb&index=12

EDUKACINĖS PROGRAMOS VIENO UŽSIĖMIMO NUOSEKLUS PLANAS

EDUKATORIAUS VEIKLA

DALYVIO VEIKLA

ĮVADINĖ DALIS (trukmė 10 min.)

Susipažinimas – edukatoriaus prisistatymas.
 Trumpas pasakojimas apie biblioteką – kuo ji ypatinga. Temos pristatymas ir klausimas ką mokiniai žino apie negalią?

Dalyvių pasisakymai apie žinomas negalias.

PAGRINDINĖ DALIS (trukmė 30 min.)

Edukatoriaus žodyno „Žmogus su negalia irgi gali“ pristatymas, naudojant vaizdinius metodus (skaidrių demonstravimas). Taikant žodinius mokymosi metodus, pasakojama apie įvairias negalias, aiškinamasi apie matomas ar nematomas negalias, vartotinus ar nevertotinus negalių pavadinimus, pateikiami negalią turinčių žymių žmonių pavyzdžiai ir pasiekimai. Taikant žodinius mokymosi metodus stengiamasi, kad patys mokiniai diskusijos metu atrastų teisingus atsakymus. Taikant praktinius metodus pateikiamos užduotys, kurios aptariamoms kartu su dalyviais.

Demonstruojant skaidres dalyviai atsakinėja į pateiktus klausimus, susijusius su skaidrėje vaizduojama negalia ar kliūtimi.
 Pateikus užduotis ir jas atlikus, pokalbio – diskusijos metu, mokiniai stengiasi pagrįsti vienokį ar kitokį savo pasirinkimą ar pastebėjimą.

BAIGIAMOJI DALIS (trukmė 10 min.)

Edukacinės programos aptarimas ir grįžtamojo ryšio fiksavimas. Edukatorius pateikia klausimus iš edukaciniame užsiėmime pateiktos mokomosios medžiagos. Taip pat, aiškinamasi kokios naujos žinios buvo įgytos ir kokių žinių dar norėtų įgyti dalyviai.	Dalyviai atsakinėja į edukatoriaus pateiktus klausimus, dalinasi savo esamomis ir naujai sukauptomis žiniomis, išsako savo nuomonę ir pastebėjimus, kokios informacijos norėtų įgyti kito užsiėmimo metu.
--	---

2. Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka. Edukacinė programa „Šeimadieniai: leiskime laiką kartu bibliotekoje“.

BENDRA INFORMACIJA APIE EDUKACINĘ PROGRAMĄ

Dalyvių amžius/klasė	Skirta šeimoms, auginančioms ikimokyklinio amžiaus vaikus.
Grupės dydis	Iki 7-10 šeimų, apie 15 dalyvių. Virtualių apie 25.
Trukmė	60 min.
Pritaikymas neįgaliesiems	Taip.
Edukacinės programos anotacija	Edukacinių užsiėmimų metu skaitomos istorijos, su vaikais ir tėveliais aptariamas skaitomas tekstas, atliekamos užduotys. Užsiėmimo antroje dalyje vyksta kūrybinių darbų dirbtuvėlės.

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, SIEKTINI REZULTATAI

Tikslas	Ugdyti tėvų sąmoningumą skaitymo skatinimo klausimais, įtraukiant šeimas į edukacines veiklas, siekiant supažindinti su bibliotekos teikiamomis paslaugomis ir veiklomis bei skatinti kokybišką ir prasmingą laisvalaikio praleidimą bibliotekoje.
Uždaviniai	1. Sudominti šeimas garsiniu knygų skaitymu, kaip viena iš laisvalaikio praleidimo formų. 2. Pristatyti biblioteką, kaip patrauklią laisvalaikio leidimo vietą. 3. Stiprinti tėvų ir vaikų tarpusavio santykius, įtraukiant juos į bendras edukacines veiklas.
Rezultatai	1. Edukacija susipažins su biblioteka ir jos veiklomis bei paslaugomis. 2. Garsiniai skaitymai kartu gali būti smagus laisvalaikio leidimo būdas.

	3. Vaikai ir tėveliai susipažins su knygų įvairove aktualiomis temomis.
--	---

METODINĖ INFORMACIJA APIE PROGRAMĄ

Priemonės ir kaštai	Įvairios kanceliarinės priemonės (baltas ar spalvotas popierius, spalvoti pieštukai, žirkklės, klijai ir pan.) priklausomai nuo edukacijos. Sąnaudų kaina vienam dalyviui iki 1-2 eurų.
Mokymo(si) metodai	<ul style="list-style-type: none"> • Garsinis skaitymas; • Aktyvus klausimas; • Minčių lietus; • Kūrybinės dirbtuvės.
Edukacinė aplinka	Šeimadieniai vyksta jaukiuose Vaikų bibliotekos erdvėse. Šiuo metu jie persikėlė į virtualią erdvę. Priklausomai nuo skaitomos istorijos, edukacija gali vykti ir kitose bibliotekos erdvėse, pvz.: rūsyje.
Programos sąsaja su bendrosiomis ugdymo programomis	Šeimadienių dalyviai dažniausiai yra ikimokyklinio amžiaus vaikai ir jų tėveliai. Programa skatina domėjimąsi knygomis, skaitymą.
Grįžtamojo ryšio fiksavimas	Užsiėmimų pabaigoje aptariame ko išmokome, kas buvo nauja ir įdomu, kaip dalyviai jautėsi užsiėmimų metu. Dažnai tėveliai po užsiėmimo parašo el. laišką.
Informaciniai šaltiniai ir literatūra	<p>Naudojamos bibliotekos fonde esančios knygos, kiekvieną šeimadienį skaitoma nauja istorija. Metodinė literatūra apie skaitymo skatinimą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Esu laimingas, nes skaitau / [sudarytojai Rūta Elijošaitytė, Kęstutis Urba, Inga Mitunevičiūtė, Asta Gustaitienė, Vytis Valantinas]. - 2015. - 75 p. 2. Skaitymas ir gyvenimas / Emili Teixidor. - 2014. - 183, [1] p. 3. Kaip skaitymą padaryti prasmingą / Vivienne Smith. - 2009. - 43, [1] p. 4. Knygos, vaikai ir skaitymo džiaugsmas / Rasa Praninskienė. - 2016. - 175, [1] p.

EDUKACINĖS PROGRAMOS VIENO UŽSIĖMIMO NUOSEKLUS PLANAS

EDUKATORIAUS VEIKLA	DALYVIO VEIKLA
ĮVADINĖ DALIS (iki 10 min.)	
Pristatoma tema, užsiėmimo metu skaitoma knyga, aptariamas virėselis.	Iėssako savo nuomonę, pastebėjimus ta tema, pasakoja ką jau žino ar skaitė ta tema.
PAGRINDINĖ DALIS (iki 40 min.)	
Pirma dalis: Garsinis interaktyvus knygos skaitymas. Antra dalis: Kūrybinės dirbtuvėlės šeimai.	Atidus skaitomo teksto klausymas, atsakymai į užduodamus klausimus, atliekamos užduotys: suvaidinamas epizodas iš knygos, skaičiuojama, užbaigiami sakiniai, įmenamos mįslės.
BAIGIAMOJI DALIS (iki 5 min.)	
Kartu su „Šeimadienio“ dalyviais aptaria, ką jie naujo sužinojo, kaip jautėsi, apie ką norėtų skaityti kituose užsiėmimuose.	Dalyviai atsako į klausimus, nupiešia kaip jie jautėsi.

3. Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės vieėoji biblioteka. Edukacinė programa „Vilnos kambarys“.

BENDRA INFORMACIJA APIE EDUKACINĘ PROGRAMĄ	
Dalyvių amžius/klasė	Įvairaus amžiaus dalyvių grupėms.
Grupės dydis	Iki 20 dalyvių.
Trukmė	Iki 2 akademinų valandų, mokiniams 45 min.
Pritaikymas neįgaliesiems	Taip.
Edukacinės programos anotacija	Projektas „Minkštai“ tai - menininkės Linos Jaruėeviėiūtės sukurti natūralios vilnos objektai, skirti kūrybiškai naudoti meno centruose, bibliotekose, muziejuose bei kitose erdvėse, edukacinių užsiėmimų metu. Objektų paskirtis – nuraminti jausmus, emocijas bei padėti susitelkti, atsiskleisti dalyvių galimybėms kūrybiškai bendrauti, skatinti jų vaizduotę bei netiesiogiai ugdyti meno estetikos pojūčius. Pirminė projekto idėja buvo, pasitelkiant natūralią baltą vilną, „suminkštinti“ kultūrinės erdves. Visi vilnos objektai yra gamtinio prado. Objektai yra balti ir skatinantys kūrybiškumą, todėl

	kiekvienas jų, priklausomai nuo auditorijos ir edukacijos, gali įgyti begalę improvizacijų. Taigi, viskas priklauso nuo istorijos ir auditorijos bei jos asmeninių patirčių, perskaitytų knygų ar vaizduotės lakumo.
TIKSLAS, UŽDAVINIAI, SIEKTINI REZULTATAI	
Tikslas	Skatinti kūrybiškumą, bendravimą bei netiesiogiai ugdyti meno ir estetikos pojūčius.
Uždaviniai	<ul style="list-style-type: none"> • Susipažinimas (vardo svarba, kuriant ryšį); • „Apšilimas“ (smagus, įtraukiantis, apjungiantis žaidimas, veikla); • Atliekant užduotis sukuriame sąlygas sąveikai: drauge veikti, kalbėtis apie tai, kas vyksta, kaip kas jaučiasi, ką galvoja.
Rezultatai	<p>Vienas kito pažinimas kuria saugią aplinką grupėje, kurioje saugu kalbėti, veikti, eksperimentuoti. Lavinamos kompetencijos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Socialinės. Palaikome elgesį, vedantį į didesnį atvirumą, susitikimą, supratimą; • Komunikavimo. Edukacijos metu akcentuojamas tinkamas kalbos stiliaus ir žodžių pasirinkimas, aiškinamasi, kaip suprasti kūno kalbą, skatinama išsakyti savo ir išgirsti kito nuomonę. • Asmeninės. Per pateiktas užduotis dalyviai mokosi pažinti, valdyti bei išsakyti emocijas ir jausmus. • Pažinimo. Sukuriame sąlygas sąveikai: drauge veikti, kalbėtis apie tai, kas vyksta, kaip kas jaučiasi, ką galvoja.
METODINĖ INFORMACIJA APIE PROGRAMĄ	
Priemonės ir kaštai	<p>Edukacijos užsiėmimus vedant bibliotekoje: natūralios vilnos objektai.</p> <p>Edukacinius užsiėmimus vedant virtualioje erdvėje – užduotys atliekamos žodžiu.</p>
Mokymo(si) metodai	<p>1. Žodiniai mokymosi metodai: aiškinamasis, pasakojimas, pokalbis.</p> <p>2. Praktiniai metodai: užduotys, vaidyba.</p>
Edukacinė aplinka	Edukacijų arba virtuali erdvė.
Programos sąsaja su bendrosiomis ugdymo programomis	Programa skirta mokyklinio amžiaus vaikams papildo lietuvių kalbos ir etikos pamokas.

Edukacinės programos interaktyvumas ir inovatyvumas	Nė vienas vilnos objektas nėra kažkaip realiai apčiuopiamas ar pasižymintis ypatingu konkretumu. Jie visi yra asociatyvūs, o bendros veiklos, juos panaudojant, kuria bendrumo jausmą, ko būtent XXI amžiaus žmogui labiausiai trūksta. Tad galima teigti, kad projekto „Minkštai“ kūrybinės veiklos apjungia visus ir grąžina prie prigimtinių dalykų.
Grįžtamojo ryšio fiksavimas	Edukacijos pabaigoje skiriama laiko dalyvių refleksijai: pagal vilnos kamuolių spalvas pasiūloma dalyviams pasirinkti vieną labiausiai patikusią veiklą. Visiems pasirinkus, paprašyti pagrįsti savo pasirinkimą.

EDUKACINĖS PROGRAMOS VIENO UŽSIĖMIMO NUOSEKLUS PLANAS

EDUKATORIAUS VEIKLA	DALYVIO VEIKLA
ĮVADINĖ DALIS (trukmė 10 min.)	
Susipažinimas – edukatoriaus prisistatymas. Trumpas pasakojimas apie biblioteką – kuo ji ypatinga. Temos pristatymas ir užduotis.	Vilnos kamuolio perdavimu papasakoja apie savo nuotaiką per 5 pojūčius;
PAGRINDINĖ DALIS (trukmė 30 min.)	
Susipažinimas Veiklos - vieno objekto klausimai:	<p>Pagalvoja kuo daugiau faktų apie vilną ir ratu, siunčiant kamuolį, vardina faktus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apžiūri vilnos objektus, susiranda sau patinkantį ir sukuria jam istoriją. Paeiliui pasakoja, o kiti dalyviai turi atspėti, koks tai objektas. Istorijos pasakojimo metu vizualizuojamas veiksmas; • Pasirenka vieną vilnos objektą, sugalvoja koks jis personažas galėtų būti: sugalvoja jo super galią (gali būti padedanti, gali būti kenkianti). Po vieną ratu kuria pasakojimą, kur kiekvienas sugalvoja, ką jo(s) personažas veikia ir taip sukuriama bendra istorija;

-
- Susiskirsto į komandas ir komandose sukuria po istoriją bei ją pristato kitiems dalyviams;
 - Komandos pasirenka žinomą pasaką, pasiskirsto personažais ir sukuria jai tęsinį. Kiti dalyviai turi atspėti, kas tai per pasaka.
-

BAIGIAMOJI DALIS (trukmė 10 min.)

Edukacinė programa aptariama ir grįžtamasis ryšis fiksuojamas per refleksiją.

Pagal vilnos kamuolių spalvas dalyviams pasiūloma pasirinkti vieną labiausiai patikusią veiklą. Visiems pasirinkus, paprašoma pagrįsti savo pasirinkimą.

PRIEDAI

1 PRIEDAS. Knyga PDF formatu „Žmogus su negalia irgi gali. Iliustruotas žodynas apie negalias vaikams“.

https://www.lbiblioteka.lt/data/public/uploads/2021/01/zmogus-su-negalia-irgi-gali_web.pdf

Edukacinės programos „Neįgalus irgi gali“ grįžtamasis ryšys

Užsiėmimo dalyvių skaičius:

Užsiėmimo amžiaus grupė:

Užsiėmimo erdvė:

Kokia mokykla:

Auditorijos tyrimo klausimai. Atsakyti po edukacinio užsiėmimo

- Ką tipiškai moksleiviai žino apie negalią?
- Kaip jie jaučiasi šalia neįgalių mokyklos draugų?
- Ar jie nori su šiais bendrauti?
- Ar galime pagerinti jų žinias apie negalią taikydami biblioterapiją?
- Ar galime pagerinti jų požiūrį į neįgalų bendraamžį taikydami biblioterapiją?

Po edukacinio užsiėmimo pabandyti pakomentuoti šiuos rodiklius

- Kiek moksleivių pripažino neįgaliais vaikais tik turinčius fizinę negalią.
- Kiek iš jų (apytiksliai) turėjo išreikštą neigiamą požiūrį į nematomas negalias (disleksija, autizmas žemo spektro)
- Kiek iš jų (apytiksliai) turėjo išreikštą neigiamą požiūrį į proto negalias (dauno sindromas, proto negalia)
- Kuriais klausimais kalbant apie negalią su vaikais pasijuto teigiamas požiūris ar noras padėti.